

Turið Kjølbro

Hon er útbúgvin lærari og er rithøvundi. At skriva til børn og ung hevur frá byrjan ligið henni næst at hjarta og íblástur til hennara bókur kemur eitt nú úr nærumhvørvinum, úr skúlagarðinum og annars úr samskipti við børn og ung. Tað eru tólv ár síðani Lydia Didriksen debuteraði. Tað var við stuttsøguni Frostrósan, ið varð skrivað í sambandi við kapping, sum Kvinnutíðindi skrivaðu út. Í 1993 kom stuttsøgusavnið Gráglómur, men bæði áðrenn og síðani hevur tað verið søgur til børn, smærri og stórra, og ung, ið hon hevur lagt meginpartin av orkunum í. Og í september fekk Lydia barnabókavirðisløn Tórshavnar býráðs.

Í grundgevingini fyri at veita Lydiu Didriksen virðislønina segði nevndin fyri barnabókavirðislønina, at hon hevur í bókum sínum tikið fram áleikandi spurningar og tvørleikar hjá børnum, ið hava ilt við at fóta sær í skiftandi umhvørvi. Í framseting sínari á góðum máli hevur hon við hepnari hond tengt spenning og loysnir inn í søgugongdina.

Eiga bókmentir til børn at vera um trupulleikar og tvørleikar, ið eyðkenna tað at vera barn?

- Ein partur ja, men børn eiga eisini at hava aðrar bókmentir í vali, til dømis ævintýr, ævintýrkendar søgur og annað. Børn hava ymiskan tørv og áhuga og tí skulu barnabókurnar vera ymskar, sigur Lydia Didriksen.

- Eg skrivi um tað, sum fangar meg og tað sum hevur mín áhuga, eithvørt sum hendir í gerandisdegnum hjá børnum. Tað er líka so nógv tað innara lívið, sum hevur týðning sum hendingarnar rundanum. Og eg rokni við, at tað verður hetta slag

av barnabókmentum sum eg fari at takast við frameftir eisini.

- Barnabókmentirnar broytast alla tíðina, eins og børnini. Børn í dag eru so nógv øðrvísi enn tá ið eg vaks upp. Tá skuldu vit duga at sita still, tuga og ikki gera nógv hóvasták burtur úr okkum sjálvum. Í dag verða børn uppalð til at duga og tora at siga sína meining. Og tað krevur sjálvandi aðrar bókmentir. At børnini kunnu kenna seg aftur í bókunum hevur so stóran týðning, sigur Lydia Didriksen.

Hjartasuff

Felags fyri øll skrivandi fólk í Føroyum er, at tey sakna ummæli og umrøðu av tí tey skriva. Fær bókin ikki umrøðu verður hon tagd og gloymd burtur.

- Vit hava hvørki eitt bókmentakjak ella bókmentakritikk sum er og soleiðis hevur tað verið síðani Brá helt upp at at koma út. Hví er knappliga tøg? Hetta her við at viðurskiptini eru smá í Føroyum, at øll kenna hvønn annan og tí halda seg frá at ummæla trúgvi eg bara er ein vánalig undanfærsla.

- Miðlarnir áttu eisini at gjørt meiri burtur úr, tá ið ein bók kemur út. Teir áttu at havt eina mentanardeild, har eitt nú bókurnar sum koma út verða lagdar undir luppini. Rói Patursson hevði nakrar góðar sendingar í útvarpinum miðskeiðis í áttatiárunum, har hann tosaði við rithøvundar um teirra starv og verk. Tað vóru góðar sendingar og tað er avgjørt saknur á slíkum umrøðum í dag, sigur Lydia Didriksen.

- Forløgini eiga eisini eina uppgávu út um tað at geva bókurnar út, nevniliga at formidla bókina til lesararnar. Men veruleikin er, at tey hava ikki ráð. Tá ið bókin

Lydia Didriksen, rithøvundur:

Tað býr ein framtíð í tí at skriva

- At skriva til børn og ung er nakað serligt, tí lesaraskarin letur frætta frá sær. Tað er ein fyrimunur sum føroyskir rithøvundar hava av at liva í eini smátjóð. Tað fløvar, tí tá veitst tú, at bókin er á lívi, at hon verður lisin. Og tað er virðisløn í sær sjálvum og so var tað alt stríðið vert.

- Kunnu mínar bókur kveikja lesihugin og skapa lesigleði og kanska harafturat menna lesiførleikan hjá børnum og ungum, ja, so býr ein virðismikil framtíð í tí at skriva. At fáa góðar bókmentir er ein samfelagsuppgáva, tí tað hevur so ótrúliga stóran týðning at børn hava føroyskar bókur at lesa, sigur Lydia Didriksen, rithøvundur

- At skriva er sálarbót. Tað hevur stóran týðning fyri meg og eg verði glað. Sjálv prosessin at skriva, henda kenslan at søkka niður í teg sjálva og verða púra uppslíkað har tú bara ert, sigur Lydia Didriksen

Mynd: Álvur Haraldsen.

er komin í bókahandlarnar er teirra arbeiði líðugt. Ei heldur bókahandlarnir, sum hóast alt fáa triðingin av kostnaðinum sum innøku lýsa. Onkur einstøk bók, sum selur framúr væl, verður lýst við. Og av tí, at hvørki bókaforløgini ella bókahandlarnir gera nakað við at lýsa fyri bókini fáa ummælini so øgiliga stóran týðning. Uttan mun til, hvussu tey eru.

Frástøða neyðug

- Eg havi altíð sent míni handrit út til fólk, eg havi álit á, biðið tey um at lisið handritið ígjøgnum og givið mær kritikk, sum eg kann brúka til nakað. Bókadeild Føroya Lærarafelags hevur eina skipan við konsulent og nú gjalda tey eisini fólk fyri tænastuna. Hetta átti at verið ein fastur tættur á øllum forløgum. Tað eru altíð fólk, sum ikki vilja hava nakran at hyggja handritini ígjøgnum, og somuleiðis altíð konsulentar, sum ikki hava førleika á økinum. Eg sigi heldur ikki ja takk til ein og hvønn konsulent. Fyrsta treytin er, at ein kann hava álit á viðkomandi og at viðkomandi bókmentiliga er væl fyrri, sigur Lydia Didriksen.

- Ein góð loysn eftir mínum tykki kundi verið at havt eitt alment forlag, ið gav fagurbókmentir út eins og vit hava á skúlabókakøkinum og lutvíst fyri barna- og ungdomsbókurnar. Hetta forlagið skuldi havt nakrar konsulentar knýttar at sær. Hesin tankin hevur verið frammi fyrr og trúgvi eg er ein gongd leið at fara. Forlagið kundi eitt nú skipað fyri skeiðvirksemi, har høvundar kundu farið á skeið og lært um ymisk viðurskipt, ið gera seg galdandi í einum teksti, tá ið tú skrivar.

- Tað er greitt, at jú longri tú arbeiðir við einum teksti, jú longri kemur tú inn í

kjarnina. Meir myndamál kemur fram og meiri dýpd kemur í. Tá ið tú situr og skrivar hevur tú onga frástøðu til tekstin. Tað fært tú ikki fyrr enn tú letur hann liggja eina tíð og so kemur aftur til hann. Henda frástøðan er neyðug, skalt tú fáa eyga á veikleikar og brek í tekstinum. Og her kemur konsulenturin inn í myndina, tí hann hevur hesa frástøðuna.

Bókmentir styrkja um samleikan

Hvat ítøkiliga verður øðrvísi hjá skrivandi fólk í Føroyum, tá ið vit fáa ein orðaðan mentapolitikk, valdast, hvussu nógvur peningur verður settur av til mentan og rithøvundavirksemi, sigur Lydia Didriksen.

- Vit kunnu hugsa okkum, at skrivandi fólk sleppa at arbeiða meiri málrettað og miðvíst. Fyrst og fremst hevur tað týðning at fáa felt niður á eitt skjal, at tað hevur virði og týðning at hava bókmentir, sum spegla okkara samfelag og samtið og at peningur verður játtaður at fremja hetta. Føroyingar eru ógvuliga sárir um, hvat onnur halda um okkum, vit spegla okkum altíð í, hvat danir og onnur halda um okkum. Vit hava so lítil sjálvsvirðing. Tað hongur helst saman við, at vit hava ein veikan samleika. Ert tú sterk í tær sjálvari og hvíli í tí, hevur tað ongan týðning, hvat onnur halda um teg.

- Har hava bókmentir ein styrkjandi leiklut, bæði málsliga og fyri okkara samleika. Tí eigur tað at skriva at verða tikið í álvara. Vit eiga at koma burtur frá hesum, at tað at skriva er frítíðarvirksemi. At skriva kann aldri verða eitt ítriv, tí tað hevur so stóran samfelagsligan týðning. Vilja vit bota um dygdina á tí, sum verður skrivað, trúgvi eg, at starvs-lønir, skeiðvirksemi, stuðul annars eru